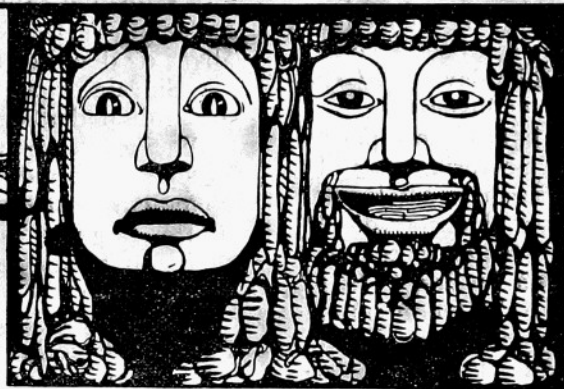

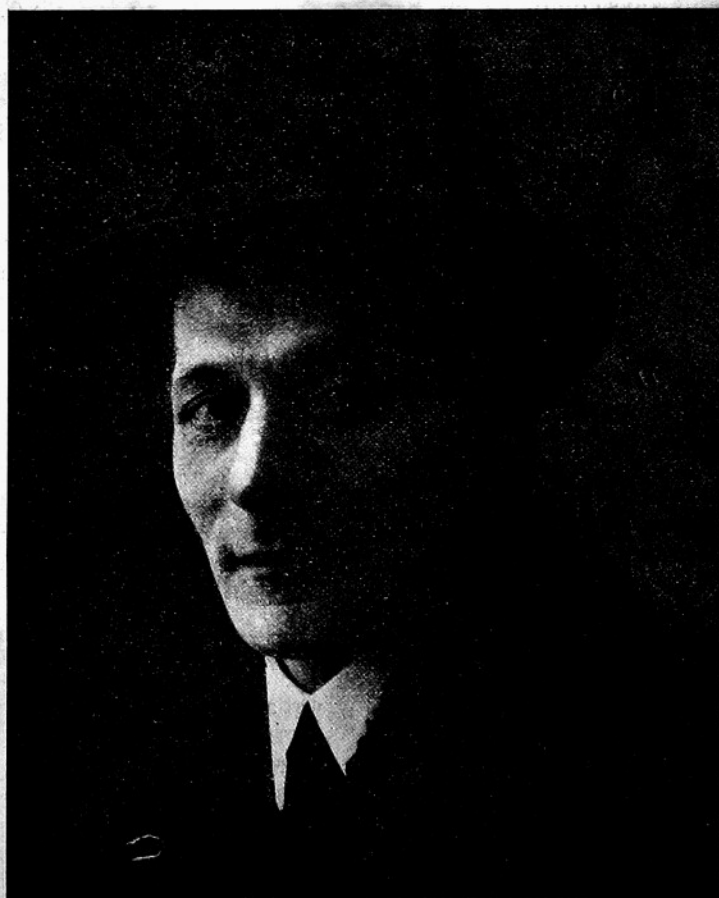
LA ESCENA CATALANA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

PLASSA DEL Pf, 5.

PREU: 15 cèntims

JOSEP BERGÈS

(Fotog. Amedeo.)

Ultim folletí de la comedia en tres actes *L'HOSTAL DE LA FARIGOLA*
La setmana entrant comensarem a publicar el sainet den Josep Burgas *TORRE TORRETES*

Parlant ab en Josep Bergés

A edat dels comedians, cosa imprecisa es y materia de llargues cavilacions y controversies. La distancia, el coloret, la llum de les bateries, y sobretot, la diversitat de personatges que encarnen, confonen y desorienten al més entès en semblants materies. Y passa, ab certs actors molt populars, que quan un se'ls troba davant, *al natural*, costa un xic avenirse de la seva joventut.

Així ab en Bergés. Aquest nom ja fa temps que se sent corre de boca en boca. Fent memoria, un atina que aleshores de la campanya de sarsuela catalana al desaparegut teatre Espanyol, quan al costat de *El somni de la Ignoscencia* varen estrenarse altres celebrades produccions del mateix tarannà, en Bergés ja figurava a la companyia. En Montero s'hi feu un públic allí; y al anarsen ell, heusaquí en gran dubte y perplexitat al empresari del teatre. Fins que, després de llarga informació, va decidir-se per en Bergés y no va errar la punteria. Perque el nostre actor mantingué, dignament, la espectació del públic de la casa. Y al fer aquest miracle, sabeu quants anys comptava en Bergés? Doncs vintitres ab prou feines.

Vintitres anys, y no sols, — com hem dit, — sostingué y acabà ab èxit la temporada, sinó que ja venia de fer altres probatures ab la mateixa acceptació. Ell, com la majoria dels nostres comedians, feu aprenentatge — un minyó de quinze anys, — en les Societats Recreatives, alguna de les quals, *La Clarts*, per exemple, — ahont hi comensava també, aleshores, el malaguanyat actor Manso, — en Bergés ajudà a fundar y sostingué adhuc ab sacrificis pecuniaris. D'aquets primers passos prové l'afició del nostre actor pel teatre català, despertada en les interpretacions que feu de *La banda de bastarda*, *Les joies de la Roser*, *Un quefe de la coronela* y altres del repertori d'aquell temps.

Aquesta afició pel Teatre Català, en Bergés l'ha conservada sempre, a través de tots els genres interpretats; fos allà hont fos d'Espanya a interpretarlos. Plau, y encoratja, verament, sentir parlar al nostre actor de aquestes preferencies tant arrelades.

«He treballat per tot arreu, — diu, — però sempre ab una deria: *la de voler ser profeta en la meua terra*. Es clar que els aplaudiments m'han afalagat sempre y els he agraït de cor, però els de casa més que els altres. Per xò haureu notat que, al sortir de Barcelona, no era pas per rodar Mon indefinidament, sinó per tornar al Born a la primera ocasió. Soc fill de Sant Andreu y els meus primers estalvis varen ser per fermhi una caseta. Altres estalvis he conseguit, d'aleshores ensà, però tots han servit per arrelarme més dintre la familia y en la meua Ciutat estimada. Per xò he pogut, — y no me'n penedeixo, — deixar d'acceptar les contractes que, en número de vintiset, m'han sigut fetes de Madrid està, inclòs pel Teatre de la Comedia. Ara mateix tinc propòsicions dels empresaris de la *Zarzuela*... Però així com els madrilenys entenen que els que van allà *venen* de provincies, jo tinc la pretensió de creure una cosa per l'estil, mes a la inversa: que anar a Madrid, pels

catalans, serà sempre anar a provincies.» Frasse aquesta, per lo justa, precisa y patriòtica, que recomanem als nostres malcontents sistemàtics.

Es clar que'n Bergés, per propia confessió, — no's pot queixar dels sous que guanya ni de les consideracions que se li tenen. Però sous han cobrat y consideracions s'han tingut a altres artistes y ho han pagat fentse fonedissos. En el mateix pecat, molts d'ells, han tingut penitència, y consti que no ens n'alegrem; però si del premi que puguin haver trobat els que han procedit de més raonable manera y agraïda.

— Y quan el «Sindicat» va ferli propòsicions per treballar al Teatre de Catalunya, vostè va dubtar molt abans de decidir-se?

— Si, vaig pensarmhi molt, però sempre ab un gran desitg de poder acceptar.

Aquí en Bergés va estendres en molt amenes observacions y atinades sobre la ductilitat artística. Y, concretant el cas, va dir que ell, per la seva banda, dintre el genre que fins ara havia conreuat, s'havia sentit ab forces per interpretar «qualsevol paper de qualsevol obra».

— Aquesta agilitat que m'endavino, va contribuir forsa a que contestés afirmativament al Sindicat. Y ara que ja hi soc de cap, al Teatre Català, m'adono que's confirma allò que'ls deia del meu instint de adaptació. De manera que ja poden ferho constar allà hont vulguin: en Bergés, actor còmic, se veu ab cor, sinó de interpretar *galans*, de embestir tota altra mena de personatges de la llista.

Observació, crida y veu d'alerta que recullim ab molt gust y de la qual fem oferta als autors del «Sindicat» que tinguin comedies a punt de repartir.

Altres coses, ben interessants per cert, va dirnos en Bergés durant la amable visita que ressenyem.

Va recordarno, per exemple, que quan feia *genero chico* no deixava passar mai el dia del seu benefici sense incloure una obra catalana en el cartell, que després s'hi sostenia llargament.

Va confessarnos que, quan el treball li permetia sempre havia assistit al teatre, però no als que cultivaven la seva especialitat. Solia anar a Romea o al Liceu. Y apropòsit d'això, ens contava el gran disgust que va tenir el dia de la estrena de *L'hèrne* den Rusiñol. No poqué conseguir que's combinés el treball per poder assistir a la solemnitat. Així y tot, quan arribà l'hora, va plegar y va anàrsenhi...

Va dirnos també la seva alegria de quan, al començar a actuar en un teatre nou, veu, infaliblement y ocupant el mateix rengle de butaques, les cares barcelonines conegudes de sempre que van seguintlo vagi allà hont vagi y fassi el genre que fassi. Això, tant enternidor als ulls de un artista, sol passar els diumenges a la tarda. La companyia del «Sindicat» ja ha fet funció dugues festes. Doncs en totes dugues en Bergés ha pogut repetir l'observació...

Aquets y altres detalls varem recullir y deixem anotats ràpidament, per cloure aquest article explicant un epissodi de la vida artística den Bergés pel qual se va fer acreedor a una recompensa, però que bé podia haverli costat car!

Era a Santander, una nit que'l teatre ahont en Bergés treballava dirigint la companyia, era plè a vessar. Y veureu que, mentres estaven representant una

popular sarsuela, el nostre actor s'adona de que, en un recó d'escenari, s'hi havia calat foc y prenía increment més que depressa...

Com un llampec, podeu contar, va passar per la imaginació del comediant la terrible y forta alarma que pendria al públic així que s'adonés del incident. Y, resolt a evitarla,—miracle de serenitat,—donà unes rapidíssimes ordres y feu que baixés, sobtadament, el teló de boca. Davant del qual, apareixenthi en Bergés, va dir aquestes o semblants paraules:

«Distingida concurrencia; No estranyis la maniobra, car haventse romput la corda que aguantava un feix de decorat, aquest se n'ha vingut a terra alsantse gran polsaguera. Y per evitarte remors y modesties, es que he disposat, per breus moments, la interrupció del espectacle.»

La excusa, com se veu, havia estat trobada desseguida. Mes el foc no era apagat encara y no convenia que la concurrencia, distreientse, se fixés en detalls reveladors. Per xò en Bergés, a corre-cuita, posant a contribució tota la autoritat y prestigi que podés tenir davant del públic y fent un doble esforç d'aplom y enginy, improvisà, davant del teló de boca encobridor de la desfeta, un llarc monòlec de actor còmic...

Imagineu, amics, l'angoixa, el desfici, la tensió nerviosa de l'actor en aquells eterns minuts de proba durant els quals ell havia de fer broma y atreures la atenció de la multitud amenassada! Imagineuho, y us semblarà impossible tanta presència d'esperit y que podessin pesar, sense esclatarlo, tantes responsabilitats sobre aquell homel...

Finalment el foc va ser vensut y així ho comunicaren a en Bergés de dintre estàn de l'escenari, a través del teló que havia evitat l'alarma mortal. Y fou aleshores quan l'actor, respirant llargament, tornant en sí, va disposarse a comunicar al públic la bona nova... Y també, en aquest detall, va procedir ab prudencia. Insensiblement, girà el tò de la conversa y per insinuacions va contar lo que acabava de passar... Y al punt que's va comprendre la cosa, corregué un estremiment de terror a lo llarc de la sala y'l públic, tràgic, s'alsà en peu...

«Es inútil, —va exclamar en Bergés, deturantlo;—el perill ja ha passat! Alceu el teló! Mireuho!»

S'alsà el teló, obeint l'ordre del director de la companyia... L'escenari era en gran desordre y fumejant encara... Però's veien l'incendi dominat y l'alegría dels braus dominadors que aclamaren a en Bergés junt ab el públic en peu, que va ferli una ovació tant emocionant, merescuda y inacabable, com mai potser cap altre actor ni autor hagin estat així aplaudits y festejats...

ESTRENES DE LA SETMANA

TEATRE DE CATALUNYA

El pintor de miracles.—Sainet en un acte, per Santiago Rusiñol.

Mestre Bonhumor, que combina remei per tota malaltia de tristesa, encàrcament o cursileria, al passar per Catalunya va perdre una recepta de gran mèrit que voleïa llargament y passà—entre les escullides,—de les unes a les altres mans. Els nostres escriptors més selectes, han tingut, una hora o altra, ocasió de veurela, fugitivament, aquesta recepta. Y es per això que, una hora o altra, també, han estat humoristes recordant la fórmula. En Santiago Rusiñol, però, se l'ha apuntada ab bona lletra guardantla en lloc segur. Y tant s'hi ha afectat, l'home, ab la recepta; tant de cor se l'ha apresat y tanta afició, astússia y pràctica ha esmersat en combinarne els elements que s'hi marquen que, de un quant temps ensà, les obres den Rusiñol semblen talmant confeccionades pel propi Mestre Bonhumor en primera persona, singular.

El pintor de miracles entreté, distreu, fa riure y somriure desde que el teló ens fa la gracia d'aisarse fins que li dona la gana d'abaixarse de mala manera. No hi ha dret, cavallers, a que la tela ens sobti y se'ns interposi justament quan estàvem millor veient comedia! Això es un abús ab tots els agravants y confianses, y n'alsem acta ab els requisits de reglament per que en Rusiñol compregui que, si en una comedia de les seves, vol abaixar telons ab la mala fé de assegurar finals d'acte, ha de tenir més actes de repuesto; de lo contrari, no li perdonem l'esglai y la recansa...

El crític ja ha parlat, y fet constar el seu creure y sentir ab prou eloquència, penso. Ara direm aliò: qui vulgui saber més, que vagi... al Teatre. Car explicar arguments,—fora de cassos especials,—fa home de pocs recursos y no gaire favor a la comedia nova, mentres hi hagi gent que segueixi anant al teatre tant sots per saber *què passarà*. Moltes coses y ben divertides passen en *El pintor de miracles*, però lo més divertit, com certes professions, corre per dintre (enginy, ironia, tècnica, habilitat, observació, etc., etc.) Ja hem dit prou per entendre els savis y enllemir al públic, que es de lo que's tractava; y passem desseguida a la interpretació de l'obra, punt capital que convé glosar especialment, sobretot en aquestes primeres estrenes del Sindicat d'Autors dramàtics.

Justíssim d'expressió, eloqüent de gestic, està en Josep Bergés; que aquest pic se'ns menja, en comentari y propaganda, la millor part d'aquest número. Ben merescut s'ho té el popular actor que ab tant entusiasme y alegria aporta els seus prestis a la campanya del Sindicat... El felicitem coralment per l'èxit obtingut, que no'ns ha sorprès gota.

En Galceràn va estrenar, a Girona, el mateix paper que representa aquí. Apunti, en Galceràn, aquesta interpretació entre les més meritories que hagi fet fins ara. Uns quants acerts així, de la mateixa empena y categoria, y ja tenim en Galceràn actor indiscutible.

Y den Barbosa què'n direm? Encarna un personatge ben difícil de mantenir en el just medi. Y ho fa de mestre. Prou.

En Blanca y en Puiggarí molt justos y encaixats en llurs personatges epissòdics.

Y acabarem en les senyores, que es allà hont sempre voldríem comensar. Y empendrem la Roldán, intel·ligent y estudiosa; seguirem per la Verdier, sempre en caràcter y aplomada, y conclourem per la Plà, que debutava en la companyia y fou rebuda ab merescut afecte...

Heusaquí com ja hem passat llista y posat els punts, a tota conciencia...

Y ara—com sempre en semblants cassos,—qui més hi sapiga que més hi diga.

la primavera de

D'aquest dia tan clar que avui ha fet
m'ha dut cad'hora una alegria franca.
Tenia el presseguer, triomfant del fret,
un rosari de flors a cada branca.

A n'els ferros del pou s'ha deturat
un aucell que Den sab d'hont arribava.
Ha cantat un instant y s'ha llesat
a volar dret al sol qu'enlluernava.

Per sobre'ls blats naixents y els camps
[en flor]
passa d'un núvol flux l'ombra manyaga.
D'una merla amorosa la negror
en la verdor dels garrofers s'amaga.

A la tarda ¡Oh, Deu meu! una gran pau
cau sobre el frissament de tanta cosa...
y la pietat d'una campana suau
parla d'un'altra vida més hermosa.

Pró si aquesta es tan bella, si demà
farà un dia també ple de promeses;
si aquest roser florit no trigarà
a ser com un altar de flors enceses.

De tantes flors y fruits qu'esclataràn
pels que allarguin el bras n'hi haurà de
[sobres]
—pels jardins y els camins—y brillarán
igual els ulls dels rics que'ls ulls dels po-
[bres].

Si sentirem a Deu en el perfum
y el veurem en la forma de les coses
y ens darà escalf de fé en la dolça llum
an llarga de les tardes amoroses.

Toca, campana, doncs, portant la son
als meus ulls plens d'amor y d'harmonia
pera obrirlos demà y, desde aquest mon,
¡lohar a Deu al agrahí el nou dia.!

R. SURINACH SENTIES.

TEATRE DE CATALUNYA

Dietari de la setmana:

Dijous, dia 29: *Flors de Cingle* y *Torre Torretes*.

Divendres, dia 1: *Flors de Cingle* y *Torre Torretes*.

Dissabte, dia 2: *Flors de Cingle* y estrena del sàinet de Rusiñol, *El Pintor de miracles*.

Diumenge, dia 3 tarde y nit: *Flors de Cingle* y *El pintor de miracles*.

Dilluns, dia 4: *Flors de Cingle* y *El Pintor de miracles*.

Dimars, dia 5, funció popular: *Flors de Cingle* y *El Pintor de miracles*.

Dimecres, dia de moda: *Flors de Cingle* y *El Pintor de miracles*.

En Santiago Rusiñol, autor del nou sàinet *El pintor de miracles*, ja se n'endú la prèdica de consuetat, en altre lloc del número.

Per aquest dissabte està anunciada la estrena del idili en tres actes de l'Apeles Mestres *L'estiu de Sant Martí*, escenificació del poema del mateix titol. Poema que, per entretenir l'espera de la obra escènica, hem tornat a llegir ab veritable fruició. Fruició que vol dir molt y que fa espe-

Reducció del cartell qu'encapsala'ls programes diaris de les funcions del Sindicat d'Autors, original de «Amyc.»

rar més encara. Exit tenim en porta, o ens equivoquem de mitg a mitg. Sobretot sabent—com consta,—que el deliciós *Estiu* serà decorat com cal. Deixant de banda el prestigi que l'Apeles Mestres pugui tenir com a dibuixant, apunteu noms: Giménez Solà, Vidal y Olaguer Junyent, escènogràfs.

Entre aquets senyors n'hi ha un d'empenyat—per aquesta vegada—en amagar la firma; mes per aquets cassos s'ha inventat,—o no serveix de res,—la famosa indiscreció del periodista...

Entesos.

Obra a punt d'ensaig: *El Tresor*, comedia dramàtica en 3 actes, den Josep Morató.

Està malalta la celebrada actriu Elvira Fremont que, com feiem constar en el número anterior, ab tant èxit havia comensat la temporada.

Del paper que la senyora Fremont representava en *Flors de Cingle*, se n'ha encarregat la senyoreta Roldàn, sortint sen airosa.

Celebraríem que millorés ràpidament la notable comedianta catalana.

PRINCIPAL

Res de nou. Segueixen els inacabables exercis de la Xirgu, empenyada en tenir *sobresaliente* de castellà.

Si tant ha de probarli, que li donguin.

Y, sobretot, que li confirmi a *provincies*, com diria en Bergés.

Curiositats y anècdotes teatrals

EL MUSEU DEL TEATRE

Desde les columnes de «La Tribuna», el distingit escriptor Marc Jesús Bertràn llensà d'ens enrera la idea de la creació a Barcelona del *Museu del Teatre*, iniciantne un esbós que ha de anar completant en articles succesius.

El seu propòsit, al qual ens adherim en lo que valgui nostre ajut sincer, ha de merèixer per força bona acullida.

Els raonaments que adueix son de valúia y, ans que tot y com a més ferm, hi ha el desitg de conservar pietosament lo que temps a venir pugui parlar de la gènesis y desenrotlllo del nostre teatre, arriuat ja avui, malgrat períodes d'estancament, a una hermosa plenitut.

Ara es bona hora encara de intentar y dur a bon terme la recerca de tot quan pugui interessar per una obra d'aquesta naturalesa. Y es clar que, aplegantse al entorn del felís iniciador les profitoses activitats de quants poguessin contribuir ab llurs treballs a la troballa de documents pera bastir aquesta institució, prompte'l *Museu del Teatre Català* podria devenir més important que'l migrat de l'Opera de París, de qual contingut el senyor Marc Jesús Bertràn, en el precitat primer article, ens ne dona una llista demostrativa.

Mes no es el de París l'únic museu d'aquesta naturalesa. El de la Scala de Milà té una importància verament remarcable: no ha estat en vèl el primer que ha existit y no endebades un home d'extraordinària cultura, arqueòlec, numismàtic cultíssim y enamorat de tot lo referent al teatre, l'erudit anticuari Juli Sambon, ha esmersat quaranta anys de la seva vida en anar aplegant—molts cop en detriment dels propis interessos—una maravillosa colecció que parla molt alt del seu esforç y de sos coneixements en la materia.

Ha estat doncs per iniciativa particular com s'es fundat a Italia el Museu del Teatre. Y de la importància del mateix pot judicarse per algunes indicacions que faig a continuació.

De la Malibràn, d'aquella artista famosa que en els temps dels nostres avis, sapigué entusiasmar a tants públics ab la maravella de sa veu y de son art exquisit, guarda'l museu un retrat, una miniatura oval d'ivori, un model en cera ab el seu perfil y una terracotta que conserva les línees impecables de sa mà. De la Grassini n'hi ha una hermosa medalla, un dibuix que la mostra coronada per la Fama y una miniatura de Ferràn Quaglia. La Grisi, la Agnesi; la Cuchi y la Fritz-James, dues cèlebres ballarines, aquesta darrera anglesa; la Ronzi de Begnis y la famosa Righetti-Giorgi, primera intèrprete de la Rosina del *Barbiere*; la Gozzoni, la Golbran, primera esposa de Rossini, la Serassi; totes hi son evocades per retrats, bustes y medalles.

Giardini, Ronconi, Tamburini, Donizzetti, Robini, Marini, Vigano, Biancolelli—celebrat actor milanès que en 1640 feu triomfar el teatre italià en la cort de Lluís XIV,—Balanzoni, retratat pel Caracci en el prototipu del *Doctor* de les antigues farses, y tants y tants

altres que formen un conjunt hont hi son representades cada època de la historia del teatre italià y tots els personatges que més o menys directament contribuïren al seu esplendor.

Però el caràcter de la colecció, que ara posseeix Milà no es solsament local, com per alguns d'aquets noms pot deduirse; hi figuren també documents d'inescimable valor per la historia del teatre d'altres nacions. Y aixís, per no citar-ne d'altres, remarcarem el retrat de l'eminent actor francès Le Kain representat en el paper de *Mitridates*, per la famosa artista Labille-Guiard, qual obra està valorada a molt alt preu.

Y per fi, la arqueologia y la historia del teatre en sos primers temps, el teatre grec y romà tenen en aquest museu una documentació esplèndida, car son innumbrables les plaquetes de bronzo figurant divertiments musicals, jocs de circ, danses, ballets y altres espectacles precursors del teatre y primitives formes escèniques; les figures de Tanagra representant ballarines, actors y poetes, els vasos grecs y pompeians ornats de figures y símbols musicals; màscares grotesques; marbres entre'ls qu'es molt notable'l trobat en les excavacions que posaren al descobert el teatre antic de Capua y que es una magistral representació de la màscara de la comedia. Abunden també'ls camafeus, ivori, bronzos, baixos-relleus, talles y entre altres curiositats molt interessants, una nodrida colecció de reproduccions en bronzo dels instruments musicals antics. Si a tot això afegim una important serie de monedes y medalles conmemoratives de festes, moltes d'elles pertencients a la època del Imperi y principalment als temps de Neró; maiòliques en les que reviuu tot els personatges de les comedies italianas del segle passat una secció destinades a instruments musicals d'altre temps, hont hi figuren entre altres psalteris, sistres, címbals, arpes, spinetes y tubes, y una altra, no menys interessant, destinada a vanos, haurem de reconèixer la veritable importància que tanca en sí el Museu del Teatre de Milà.

Y tot això es degut a la activitat y al amor ab que un sol home portà a cap aquesta empresa. Aixó sí: he dit que més d'un cop sacrificà'ls seus interessos en benefici de la idea que la enamorava y pera probarho citaré un fet, com tants d'altres podrien trobarse segurament en la llarga recerca que ha constituït la vida den Sambon.

Esdevingué que el fill del cèlebre antiquari tingué, en el curs dels seus negocis, ocasió de comprar una miniatura de Ferràn Quaglia, y, de moment, ignorava qui podia ser la bella dama que l'artista volgué representarhi, però recordant que Quaglia merescu la protecció de Napoleó primèr y que en la colecció Wallace de Londres existeix una miniatura seva de la Emperatriu Josefina, va proposarla en venda al príncep Victor Napoleó pera anar a augmentar la notable colecció d'objectes del primer imperi que posseeix aquest personatge.

El príncep mostrà desitjos d'adquirirla, però ab la condició de que pogués assegurarli el nom de la dama representada.

Aleshores el fill den Sambon comensà una serie de laboriosos treballs qual profitós resultat fou l'evidencia de que's tractava de la Grassini, cèlebre cantant lombarda, a la que, cròniques malignes asseguruen que l'Emperador havia testimoniàt molt afectuosament al

seva admiració. L'artista era representada en el clàsic tipus de *Dido* y aquesta miniatura fou encomenada pel propi Napoleó a Quaglia al ferli l'encàrrec de la indicada de la Emperatriu.

El valor de la obra augmentà notablement, y d'una manera extraordinària als ulls del príncep Victor Napoleó, però'l fill d'en Sambon, desitjós de contribuir a l'obra del seu pare, y coneixent la seva passió per tot quan a la història del teatre's referia, no escoltà cap oferta y declarà que a cap preu volia vendre una obra destinada a ornar la col·lecció den Juli Sambon

No es d'estranyar doncs, vist l'interés y l'amor ab que Sambon y els seus procedien en sos treballs de formació d'aquest museu, la importància que avui ofereix, malgrat que hagi estat son únic esforç lo que s'hagi posat a contribució del mateix pera lograrho.

Enmirallarse en aquest procedir es lo que cal als que vulguin que aquesta idea generosa que en Marc Jesús Bertràn ha l·lensat al públic, arrelhi, fructifiqui abundantment y ab el temps logri formar l'interessant *Museu del Teatre Català*.

JOSEP M. BALLESTER

SOCIETATS RECREATIVES.

Esbart Artístic

Ab un plè a vessar s'hi representà *Les reliquies d'una mare*, obra qu'escullí per benefici el director del elench senyor Davit Miquel.

La senyoreta Riera, la novella Sumell y els Srs Costa, Monné, Vilar y noi Monné ho feren ab bona voluntat.

El senyor Miquel fou ovacionat al sortir en escena, y feu son paper ab consciència y distinció, brodantlo sense exagerar ni caient en ridícul.

Centre Plà de Bages

Demà passat a la vetlla hi tindrà lloch el benefici del director del quadro dramàtic senyor Enric Vilar, havent escullit *Les arrels*, den J. Morató y l'estrena de *Cors qu'estimen*, del Sr. Carreras.

La llum Andreuenca (Sant Andreu.)

En la tarde del dia 25 del passat se posà en escena el drama de Iglesias, *Els vells*, qual execució anà admirablement, tractantse de novells aficionats; se hi lluirèn la senyora Molgosa y els senyors Moranta, Estruga y el que feia el «Valeri», del qual sentim no recordar el nom, essent molt ben secundats pels demés intèrprets.

Per final de festa, se feu *La reina del cor* també d'Iglesias, que fou interpretada ab molt zel.

Ateneu Gracienc

La companyia d'aficionats que encapalen els senyors Gené y Tort, demà, diumenge, a la nit, estrenarà un drama en 3 actes de A. Prat Argelaguer, que du

per nom *Coses del mon*.

Com a fi de festa també s'estrenarà el monòlec *Un Tenorio*, original de Francesc Aguilar.

Círcol de propietaris (Gracia)

La companyia dels notables aficionats J. Claramunt y E. Devenat, l'últim diumenge representà ab molt bon acert, el quadro dramàtic de Martí Gíol, *Vides pariones* y la comedia en dos actes, arranjament de F. Fuentes, *Ho sé tot*, en les quals feu son debut en la present temporada, la estudiosa y aventajada dama jove senyoreta Adelaida Sabater que's portà molt dignament, captantse generals simpaties del auditori.

DE NOSTRES CORRESPONSALS

Mongat.—«Lo Progrès.» El diumenge, 25 del passat, se feu la inauguració teatral ab el drama den Ferrer y Codina, *Un Manresà del any vuit*.

Se vejeren aplaudits els joves senyors Batlle y Codina, que feren sos papers ab molta cura, igualment que els senyors Arguemi, Giral, Comas, (J.), Comas (B.) Manich, Pañell y Soler, que ajudaren arrodonir l'execució. Molt bé la senyoreta Fernandes en la «Tuyes.» Per deferència a la societat, el senyor Borràs (soci de la mateixa), recità el monòlec *Mestre Olaguer*.

Per fi de festa, *A tres cuarts de quince*, de Millà, abont la senyoreta Fernandes y els senyors Sans, B. Comas y Marsenadas, hi conqueriren aplausos.

Teyà.—«Teatre La Palma.» El quadro de que es compon la secció d'aficionats d'aquest Centre, representà diumenge passat, *Girasol*, y *La Venjansa d'una sogra*. Foren interpretades ab bona voluntat y carinyo per la novelleta actriu senyoreta A. Mestres y la característica senyora Guart; uns y altres, sentlos justícia, conseqüen aplausos per l'esmerada interpretació.

Teatre «L'Unió.» En aquesta societat s'hi representà també el mateix dia una sarsuela castellana y la pessa de teatre de nois *Aucellets fora del niu*, de Rius y Vidal y les sarsueles catalanes *Lo Primer dia* y *La Marmota*.

Tarrassa.—La companyia que dirigeix l'Enric Gimenez, el dia 23 de Febrer

varen fer el debut ab *Magda*, coneguda ja pel nostre públic en italià y en castellà, mes ahir estigué interpretada ab molta més justesa per part de tots els actors, obtenint merescuts aplausos la senyora Santolaria en el paper de «Maria» y la Xirgu y en Gimenez estigueren en tota l'obra colossals, principalment en les escenes del últim acte.

Capellades.—Les obres posades en escena al teatre del «Centre» el primer diumenge de quaresma foren: *Riu avall* y *Indicis*. La primera obra siguié regularment interpretada, pels aficionats senyors Benet, Aloy (P.), Hernán, Aloy (J.), Tutusaús, Bargalló, Font, Vives y Pons y els nois Alegre y Aloy.

La senyoreta Roldán tingué moments forsa inspirats, en cambi en altres no'ns satisfieu prou el seu treball, y la senyoreta Ortiz, en la Sula, bastant encaixada.

En l'execució de la pessa se distingiren notablement les senyoretas Roldán y Ortiz y els senyors Tutusaús, Bargalló y Benet.

Tortellà.—«Teatre Ginebra.» Diumenge dia 25 de Febrer va representarse la balada de Pitarra, *Lo liri d'aigua*. La execució anà mitjanament, prenenthi part, les senyoretas, Estebanell, Quer, y nena Quer, y els senyors Vinyet, Pelad

Quer y Fontàs. La senyoreta Estebanell en «Mariàngela» va demostrar poca energia particularment en el primer acte; en els demés actes estigué més a l'altura. La senyoreta Quer, en «Elena» molt bé, molt en caràcter; la nena Quer feu una «Riteta» admirable, logrant ferse aplaudir molt. El senyor Vinyet feu un «Lluis» molt en caràcter. El senyor Pelaó digué molt bé el «Batista» però devem ferli present que aquell tipu té de ser una mica més mogut. El senyor Quer estrema la nota comica.

El senyor Fontàs estigué poc en caràcter.

Per fi de festa es posà en escena el sàinet de Folch y Torres. *Un joc de cartes*, prenenthi part el senyor Fontàs, Pelaó, Vinyet y la senyoreta Quer. Resultà molt bé, y el públic en surtí bastant satisfet.

Mataró.—«Ateneu Obrer.» El diumenge, dia 3, va inaugurarse la temporada de Quaresma. Baix la direcció del intel·ligent aficionat Miquel Comas y ab la cooperació de les actrius Conxa Ceballos y Antonia Riera, varen posar en escena un drama castellà y per fi de festa—baix la direcció del aficionat senyor Illa,—varen representar *Indicis*, per els senyors Illa, Serrapiñana, Planas, senyores Ceballos y Riera, que feren passar un bon rato a la concurrencia, que agrada, va aplaudirlos.

«Centre R. Radical.» El dissabte, dia 2, se celebrà una funció a benefici de les escoles d'aquest Centre. Per varis aficionats de la localitat, se representà un drama que, d'haver estudiat millor els papers, hauria resultat un èxit; per fi de festa esculliren la comedia, arranjada per M. Millà, *Lo ninot de molles*, en hont els aficionats senyors Illa y Gallego, com aixís també la senyora Vila de Gallego, van lluirse de una manera especial.

Lleida.—«La Paloma.» Durant el mes de Febrer, la companyia que baix les ordres del senyor Joyé, actua en aquesta societat-teatre, ha posat en escena les obres següents: *A cón Taps* (dugues representacions,) *La Samatruquis*, *Renyines d'enamorats* y *Jugar a casats* (dugues representacions,) essent magistralment interpretades per la senyoreta Torres y senyors Jové, Gual y altres.

«Centre Radical.» El dia 25 del passat, el quadro escènic d'aquest centre, posà en escena les obres *La visita del bisbe* (estrena, un acte,) *A la prevenció* y *L'ànima en pena*. Per causes que nosaltres som els primers en sentir, no hi poguerem assistir y per això no podem dirne res; solsament ens digueren que en Cases y en Casals ho fan molt bé.

Manresa.—«Centre Comercial.» En la nit del 25, del passat, un grup d'aficionats ens donaren un drama castellà y les pessas *L'agencia d'informes comercials* y *Jugar a casats*. Per no poguer adquirir cap programa se'ns fa impossible senyalar els noms dels que hi prengueren part. Sols poguerem saplguer, indagant, que cooperà ab ells la senyoreta A. Morera. Molt bé per l'aital senyore-

ta; estigué magistral y estudiosa, com sempre.

«Centre Joventut Carlina.» Ab el títol de *Traició de Judas*, la nit del 25, del passat, ens serviren quinze quadros bíblics, basats en la mort y Passió de Jesucrist.

«Ateneu Obrer.» En la nit de dissabte passat, tingué lloc l'estrena del drama den Guimerà, *Jesus de Nazareth*. Fou representat pels alumnes de la mateixa Societat, y a pesar de esser tots ells joventets, de deu a dotze anys, ho feren ab forsa discreció.

Badalona.—«U. F. N. R.» Diumenge passat, per causes imprevistes, no pogué representarse el *Papà ministre*, obra anunciada, y's posà en escena una obra castellana.

Per fi de festa representaren admirablement *La cosina de la Lola*, la senyoreta Vallvé y el senyor Dalmau. El senyor Mateu podria ferho millor si no pronunciés tant la nota còmica.

La presentació de l'obra, excelent.

La Garriga.—«Círcol de Recreu.» Les últimes obres representades per la companyia Pubill-Munt Rosés, han sigut *Terra baixa*, *La mare*, *La gran rifada* y *Tot cor*. L'interpretació d'aquestes obres, en conjunt, encertada, exceptuant *Terra baixa* que sigui deficient.

Olesa de Montserrat.—En el Teatre Principal s'ha representat *La Passió y mort de nostre Senyor Jesucrist*, que, com altres anys, ha despertat molt interès entre les poblacions veïnes.

La funció comensà a les deu del dematí y ls espectadors podien ferse l'arròs en el mateix local, pera després tornar a seguir la representació. S'hi lluí de debò el senyor Matas en el protagonista, secundat per les actrius senyores Alentorn, Alavedra, Pla y Muixí y aficionats de la població.

La orquesta «Els Nois», dirigida per en Josep Munné, cumplí perfectament la part musical y es guanyà bons aplaudiments.

Les decoracions noves den Pere Grivé, de molt bon efecte, com també tot el demés decorat, atrés, ballets, chors, etc.

En el segon acte s'hi afegí el quadro dels nois del drama de Guimerà *Jesus de Nazareth*, que'l públic, emocionat, aplaudí ab entusiasme.

Sant Celoni.—«Centre Popular.» Diumenge passat se donà la primera funció de la temporada, a benefici de la societat Coral «La Popular», representantse *La mort civil*, la qual fou desempenyada per la companyia d'aficionats de aquesta Societat senyors Vidal, Soler, Campdepadrós, Trunas, Esclusa y Bernadas, els quals desempenyaren bé sos respectius papers, sobresortint entre ells el senyor Vidal, que feu un acabadíssim paper de «Conrat.» L'actriu Adela Arasa y la dama en miniatura Angelina Rafecas, feren sos respectius papers ab gran estudi, obtenint molts aplausos de la concurrencia.

Per fi de festa se representà *L'alegria que passa*, desempenyada per les senyo-

res Arasa y Rafecas y els senyors Soler, Esclusa, Campdepadrós, Renau y Bernadas, qual execució no deixà res que desitjar.

Sabadell.—«Centre Sabadellenc» (Gelats.) El dia 18, del passat, representaren el drama *Dos fills* y la pessa *Sogres a la graella*, les quals deixaren molt que desitjar.

El diumenge, dia 25, posaren en escena el drama *La pubilla de Caixàs*; l'interpretació no passà de regular pels joves Torres, Sanllehi (J.), Colominas, Sanllehi (F.), Gumbau y Soler y la senyoreta Gil.

La comedia *La gran rifada*, agradà molt, pel senyor Sanllehi (F.) y demés que'l secundaren.

«Centre Republicà Radical.» (Districte III.) El dia 24 del passat, se representaren les obres den Pitarra, *Les joies de la Roser* y *Cura de moro*; el drama's resentí molt de la manca de ensaïjos, puig a escepció del senyor Codina, els demés no sabien gens el paper; la comedia es feu molt pesada, tampoc la sabien.

«Academia Católica» El dia 18 del corrent representaren *Lo sant cristo gros*, sobresortint en el despenyo els senyors Mas (P.), Fontdevila, Penalva (T.), Castaño, Altés (A.), Penalva (A.), Altés (J.), Mas (Ll.), Rocabert y Santandreu.

ESPIUGAS DEL LLOBREGAT.—*Café-Teatre Quirze.* *Maria Rosa*, fou l'obra representada darrerament pels aficionats de la casa junt, ab las actrius, Agneta Morera y Leopolda Alegret. La execució pecà de fluixa. La senyoreta Morera en la «Maria Rosa», estigué en bon lloch. Els senyors Company, Ollart y Estella (A.), regulars; els demés secundaren. Per pessa, *Matalas Callandu*, que divertí.

SANT QUIRSE DE BESORA.—Joventut Católica. El diumenge de Carnestoltes s'hi representà el drama *Enveja y Caritat*, a càrrec dels aficionats senyors Mercader, Fajol, Vilargonter, noi J. Riu, senyors Busquets, Martí, Quer, Freixa, Soldevila, Picart, Quer (C.), Munyoz, Solà y Costa, obtinguent molts aplausos de la concurrencia; acabant ab l'estreno de la pessa en un acte de P. Rosés, *La qua del didble*, que feu divertir en gran manera, arrencant fortes rialles. El senyor Martí agradà per sa vis còmica, el qual fou ben secundat per els senyors Busquets, Quer (J.), Freixa, Quer (C.), Solà, Costa y Salabert.

El dimars, dia 20, se representà ab forsa aparat un drama castellà, y la pessa *La Barberia del Rey*, per els senyors Busquets, Vilà, Martí, Munyoz, Solà, y Picart, que anà molt bé.

BORRAS.—Teatre café Brunet. El passat diumenge els aficionats d'aquesta barriada ab la cooperació de la coneguda actriu Pepeta Roca, representaren el drama d'Iglesias, *Lo cor del poble* y la comedia en un acte *A pel y a repet*.

NOVES Y COMENTARIS

Avui acabem de repartir (la rebràn els nostres subscriptors degudament enquadernada) la comedia en tres actes den Frederic Soler

L'HOSTAL DE LA FARIGOLA

que fins ara havia estat inèdita de publicació. Recordem al públic, que a fi de no trencar la col·lecció, totes les altres edicions que emprenguem de obres den Pittarra, seràn fetes de la mateixa manera que aquesta de *L'Hostal de la farigola*, que acabem de publicar. En canvi, les produccions degudes a altres autors, les repartirem en folletins de 32 pàgines, format octau francès. En aquestes condicions, doncs, desde el número vinent—y tal com haviem anunciat,—comensarem a incloure en el periòdic l'aplaudidíssima comedia catalana den Josep Burgas

TORRE TORRETES

primera de les obres que hà estrenat, al Teatre de Catalunya, el Sindicat d'autors.

Seguiràn a *Torre Torretes*, les més celebrades produccions que vagin donantse a conèixer.

Les persones que vulguin tenir enquadernada l'obra *L'hostal de la farigola*, poden conseguirho, mitjansant les condicions de costum; això es: presentant els folletins sense tallar y en bon estat. Preu d'enquadernació: 15 cèntims.

Una censura escrita a temps, pot deturar un projecte desballestat y de funestes conseqüències. Aixís passà, posem per cas, ab el benefici de la Xirgu al Principal y aixís sembla haver passat, també, ab aquelles invertibrades funcions vermut, que per ara no tornen a anunciar-se.

Molt ben fet. Ja es hora que els nostres teatres entrin pel bon camí de la serietat y l'equilibri. Car hi ha espectacles que, efectivament, desdiuen de la cultura del públic y parlen ben poc a favor de la empresa que els organisa inspirant-se en competències, afany de moure soroll o furia de *senacionalisme*...

Hi ha censures que arriben a temps de evitar el dany y altres que arriben tart per evitarlo. Mes tampoc aquestes deuen regatejar-se quan de la seva propaganda pot deduirsen exemple y escarment y venirne una major consciencia en el públic.

Escriurem, doncs, y estamparem ab lletres de motllo, una forta, enèrgica y salufèra protesta contra la empresa del Teatre Tivoli que, divendres de la setmana passada va tenir la poca gracia d'anunciar-nos que, en la *grandiosa funció* que s'hi celebrava, hi assistiria, *desde un palco, la preciosa niña Teresita Guíart Congost*, sabeu? Aquella criatura del *secues-ro*, que bé's deu merèixer, pobrissona, més respecte que servir de *reciam* y més pietat que veures convertida en *atracció*. Seguint aquest camí, anem a parar desseguida a la típica barraqueta de la *niña gorda ab pallasso* a la porta y aquell famós cartell que deia: «Entrada, 1 real. Niños y militares, 15 cèntims.» Y tot això en plè sigle XX y al mitg del passeig de Gracial

Cal que a Barcelona s'evitin, de un cop per sempre, sem-

blants abusos y vergonyes! Cal tenir seny, senyors empresaris; car si el negoci es sagrat, enlloc està escrit que, per guanyar quatre pessetes, puguin ferir-se, boi esplotantlos, els sentiments més delicats de la multitut.

Cal, en una paraula, en els encarregats de conduir el públic, més delicadesa, més solta, més prudencia... De lo contrari, aviat fora lícit predicar escàndols y aconsellar xiulades sempre que hi hagués sospites de que van a reproduir-se espectacles per l'estil del que hem tingut el disgust de comentar.

L'Enric Borràs, en Pere Codina y tota la companyia, ja son fora. El vapor «Càdiz», s'encarrega de que arribin a les Amèriques sense contratemps. Aixís sien, anada y tornada.

En Borràs s'endú, traduïdes al castellà, dugues obres del nostre repertori. Abdues de l'Angel Guimerà. *L'ànima morta*, traducció den Lluís Vía y *El fill del Rei*, traducció de l'Antoni Palomero.

Nous triomfs en perspectiva.

Avuy se posa a la venda, al preu extraordinariament econòmic de 20 cèntims l'exemplar, aquell número *Suplement a La Escena Catalana* que veniem cantant y que conté sencera, ab cobertes y tot, *Bestia assenyada*, l'obra dels germans Corominas que va estrenarse ab tant èxit al teatre Apol no fa pas gaires dies.

Aquest número, fora de la col·lecció del periòdic, es mostra del sistema que hem pensat seguir per donar sortida, oportunament, a les obres que tinguem en cartera y que, per exigències de actualitat teatral, no poguem incloure en els folletins del periòdic.

Confiem que el públic apreciarà les bones condicions dels mentats *Suplements* y sabrà fer justícia a les obres que hi repartim, car elles si que formen part—y ab molta honra,—de la Biblioteca de *La Escena Catalana*.

El públic, un dia d'aquets, després de la representació de *Flors de Cingle*, va obligar a parlar—alò del cable,—a l'Ignasi Iglesias.

Y l'Iglesias va dir una cosa per l'estil d'aquesta.

—«Respectable públic: fas mal fet, volent que parli un autor. Per que, bé o malament, ell ja ha dit lo que volia. Y després, que no'n sab tothom de parlar. Considera, doncs, públic, a què esposes ab la teva exigència... Creume, no ho fassi smés això! Y ja que aquesta vegada, pel teu entusiasme y la col·laboració que has portat a l'obra generosa, no has sabut estarten aprofitar la ocasió per donarte les gracies...»

Y el públic va aplaudir altra vegada, molt sorollosament. Mes la bona doctrina de les paraules de l'Iglesias, no serà pas perduda per tothom.

Aixís sia, y que acabi el cable, inoportú sempre y de mal gust ben sovint...

Li ha arribat l' hora al número tres de la luxosa revista gràfica d'artistes catalans *La Escena Regional* que sortirà divendres vinent, dia 15, ab la sorpresa corresponent y ab premis variats.

LA ESCENA CATALANA

Setmanari Teatral

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Un trimestre. 2 pessetes. — Un any: 7'50 pessetes.

NÚMERO SOLT: 15 cèntims.

PAGO A LA BESTRETA

Redacció y Administració: Plaça del Pl. 5.—Barcelona.